

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

52 341 03 Könyvesbolti és antikváriumi kereskedő

Komplex szakmai vizsga

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Könyvesbolti és antikváriumi kereskedő szakmai feladatai

A vizsgafeladat időtartama: 30 perc (felkészülési idő 15 perc, válaszadási idő: 15 perc)

A vizsgafeladat értékelési súlyaránya: 35%

A 315/2013. (VIII. 28.) Korm. rendelet 3. § (2) bekezdésében foglaltak alapján a szakmai vizsga szóbeli tételét a 000025/2017-5522 számon kiadom.

Jóváhagyta:

Borosán Beáta
főosztályvezető-helyettes

MÁSOLAT

Az eredeti okirattal mindenben
megegyező hiteles másolat.

2017

NEMZETI SZAKKÉPZÉSI ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI HIVATAL

Érvényes: 2017. 09. 28-tól

Szakképesítés: 52 341 03 Könyvesbolti és antikváriumi kereskedő

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Könyvesbolti és antikváriumi kereskedő szakmai feladatai

A vizsgafeladat ismertetése: A szóbeli központilag összeállított vizsgakérdései a 4. Szakmai követelmények fejezetben megadott témaköröket tartalmazzák.

A tételhez segédeszközök nem használhatók!

A feladatsor első részében található 1-20-ig számozott vizsgakérdéseket ki kell nyomtatni, majd a lapokat pontosan kettévágni. Ezek lesznek a húzótételek.

A második részben található a tanári példány, mely az értékelést segíti.

A tételsor a 37/2013. (V. 28.) és a 27/2016. (IX. 16.) EMMI rendeletben foglalt szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményei alapján készült.

- 1.A. Mutassa be a könyvszakma szereplőit! Jellemezze statisztikai adatokkal az utolsó három év teljesítményét! Fogalmazza meg a legfontosabb, aktuális problémákat!**
- 1.B. Mutassa be az ismeretközlés formáit az őskorban és az ókorban! Mondja el a kommunikáció kialakulásának folyamatát! Ismertesse az ókori írásokat, írófelületeket! Mit tud az írások megfejtéséről?
Ismertesse a történettudomány legfontosabb segédtudományait!**

- 2.A. Mutassa be azt a szervezetet, amely az érdekvédelmet képviseli a könyvszakmában! Milyen rendezvények, események működnek a kultúraközvetítés szolgálatában?**
- 2.B. Milyen szerepe volt a kódex megjelenésének a középkori Európa kultúrájában? Ismertesse a kolostori másolóműhelyek tevékenységét! Sorolja fel a kódexek díszítésének elemeit és az egyházi és világi kódexek műfajait!
Ismertesse a könyvtárak, múzeumok levéltárak állagmegóvási feladatait!**

- 3.A. Mutassa be a könyvkészítés folyamatát a kézirat beszerzésétől a mű megjelenéséig!**
- 3.B. Mit tud a magyar rovásírásról? Beszéljen a magyarországi latin írásbeliség kezdeteiről! Mutassa be a középkori kódexek szerepét Magyarországon! Sorolja fel a legfontosabb kódexeinket és nyelvemlékeinket!**
- Mi a különbség a reprint és faksimile kiadványok között?**

- 4.A. Ismertesse a szerzői jog fogalmát! Beszéljen a szerző személyi és vagyoni jogairól!**
- 4.B. Határozza meg az európai humanista műveltség lényegét! Beszéljen az európai reneszánsz kódexekről! Említsen humanista könyvgyűjtőket és műhelyeket! Sorolja fel a reneszánsz könyv stílusjegyeit!**
- Említse meg a reneszánsz könyvtörténeti szakirodalom legismertebb képviselőit!**

5.A. Ismertesse a könyvesbolti árubeszerzés elméleti kérdéseit!

**5.B. Milyen szerepe volt a reneszánsz kódexnek Magyarországon? Beszéljen Mátyás király és Vitéz János könyvgyűjteményeiről! Milyen volt a korvinák díszítése? Mi lett a könyvtár sorsa?
Kik a magyar reneszánsz könyvtörténeti szakirodalom legfontosabb képviselői?**

6.A. Ismertesse a könyvesbolti árubeszerzés gyakorlati kérdéseit!

**6.B. Mutassa be a könyvnyomtatás feltalálásának egyes állomásait! Mi volt Gutenberg találmányának lényege? Határozza meg az ősnyomtatvány (incunabulum) fogalmát! Mi jellemzi az ősnyomtatványokat? Soroljon fel egypár híres nyomdaműhelyt!
Ismertesse a legfontosabb ősnyomtatvány bibliográfiákat!**

- 7.A. Milyen értékesítési módszereket alkalmaz a könyvkereskedelem?**
- 7.B. Beszéljen a magyarországi nyomdászat kezdeteiről és Hess Andrásról! Mit tud a magyarországi ősnymtatványokról! Mi a hungarika anyag meghatározása? Milyen jogszabályok védik a hungarika anyagot? Előfordulnak-e ősnymtatványok, vagy ősnymtatvány lapok az antikváriumokban? Mi a teendő velük?**
-

- 8.A. Melyek azok a tényezők, amik befolyásolják a vevők bolti magatartását? Ismertesse az eladói alkalmasság szakmai és emberi követelményeit!**
- 8.B. Mit tud az európai reformáció és ellenreformáció nyomdászatáról? Hogyan változott a könyv külleme és belső tartalma? Említsen híres nyomdaműhelyeket a 16. századi Európában! Említsen faksimile kiadványokat, amelyek a 15-16. században megjelent kiadványokról készültek!**

- 9.A. Melyek azok a módszerek és eszközök, amelyek befolyásolják a könyvpiacot?**
- 9.B. Beszéljen a magyar reformáció és ellenreformáció nyomdászatáról! Mi a jelentősége az Erdélyben kibontakozó nyomdászatnak? Milyen bibliafordításokat ismer? Említsen faksimile kiadványokat, amelyek a 16-17. századi magyar kiadványokról készültek!**

- 10.A. Mit nevezünk dokumentumnak? Rendszerezze szakmai szempontok szerint a különféle típusokat! Értelmezze a könyv fogalmát!**
- 10.B. Ismertesse Szenczi Kertész Ábrahám és Misztótfalusi Kis Miklós nyomdászok tevékenységét! Mit tud a nagyszombati jezsuita nyomda és egyetem működéséről? Milyen módszerekkel lehet feltárni a 16-17. századi címlapnélküli kiadványokat?**

11.A. Csoportosítsa és jellemezze az írásos dokumentumokat!

- 11.B Beszéljen a felvilágosodás korának nyomdai változásairól: munkafolyamatok szétválása, új találmányok, szabványosítás! Mit tud a preraffaelita mozgalomról? Milyen híres 18. századi könyvműhelyeket ismer? Ismertesse a könyvillusztrálás különböző technikáit!**

12.A. Ismertesse a dokumentumok feldolgozásának folyamatából a könyvek leírását szabályozó programokat!

- 12.B. Jellemezze a magyarországi nyomdászat helyzetét a törökök kiűzése után. Milyen fontos korabeli periodikumokat ismer? Soroljon fel jelentős nyomdákat! Beszéljen a nyomtatott dokumentumok restaurálási elveiről!**

13.A. Ismertesse a dokumentumok feldolgozásának folyamatából a könyvek tartalmi feltárását szabályozó rendszert!

13.B. Jellemezze a magyar könyvkiadást a reformkortól a kiegyezésig. Soroljon fel nemesi és főúri könyvgyűjtőket. Milyen technikai változások történtek a magyar nyomdászatban a 18. században? Soroljon fel új nyomdákat!

Hogyan lehet egy művet visszakeresni a bibliográfiákban? Mi az a kollacionálás?

14.A. Ismertesse a könyvek apparátusát! Mi a szerepük a tájékoztatásban?

14.B. Mit nevezünk a könyvnyomtatás „nagyipari” korszakának Európában? Milyen technikai újítások születtek? Mit jelent a szerzői jog? Hogyan hatott a szecesszió a könyvművészetre?

Mi az exlibris?

15.A. Ismertesse a bibliográfia fogalmát! Melyek a rendszerzésük szempontjai? Melyik a legismertebb típusa?

15.B. Hogyan jött létre a magyar könyvkiadás „nagyiparivá” válása a kiegyezés után? Soroljon fel nagy kiadói RT-eket és könyvszakmai szervezeteket! Miért szerveztek könyvnapokat? Jellemezze a kor hazai és a határainkon túli könyvművészeti törekvéseket!

Milyen mai marketing és reklám lehetőségeket ismer az antikváriumok munkájában?

16.A. Mutassa be és tisztázza az enciklopédia és lexikon fogalmát! Fogalmazza meg mai jelentőségüket, említsen két híre magyar és két ismert külföldi példát!

16.B. Mutassa be a könyv- és lapkiadást Európában a 20. században!

Beszéljen a kor művészi törekvéseiről! Említsen nagy nemzetközi könyvkiállításokat!

Melyek a legfontosabb értéknövelő tényezők az antikvár könyveknél?

17.A. Mutassa be az életrajzi lexikonokat, adattárakat! Említsen híres régi és ma használatos példákat!

17.B. Milyen találmányok forradalmasították a nyomtatást a 21. században Európában? Mit tud a fényszedéstről és a számítógépes szövegszerkesztésről? Mit jelent a Gutenberg galaxis vége és a digitalizált könyv megjelenése? Hogyan lehet ma egy antikváriumot nyitni Magyarországon?

18.A. Beszéljen a katalógusokról! Milyen fajtáit, típusait, alkalmazási területeit ismeri?

**18.B. Milyen háborús károk érték a könyvszakmát Magyarországon? Hogyan indult újra a könyvkiadás 1945 után? Hogyan ment végbe az államosítás? Mit jelentett a „Tiltott könyvek jegyzéke”?
Hogyan történik egy antikvár könyvaukciónak megszervezése, és az aukciós katalógus készítése?**

19.A. Melyek a könyv részei, milyen a könyv belső elrendezése?

19.B. Hogyan ment végbe a „szocialista átalakítás” a könyvszakmában, Magyarországon? Milyen lett a könyvszakma szervezete? Hogyan kalkulálták a könyv árát? Hogyan állapították meg az antikváriumi árrést régen, és hogyan ma?

20.A. Mi az ISBN? Mi az ISSN? Mely intézmény gondozza a két rendszert?

**20.B. Milyen változások mentek végbe a könyvszakmában a rendszerváltás után?
Soroljon fel mai könyvkiadókat, könyvkereskedéseket és hálózatokat!
Mi tartozik a „nem könyv jellegű” kiadványok közé az antikváriumokban?**

AZ ÉRTÉKELÉS SZEMPONTJAI

Tanári példány

1.A. Mutassa be a könyvszakma szereplőit! Jellemezze statisztikai adatokkal az utolsó három év teljesítményét! Fogalmazza meg a legfontosabb, aktuális problémákat!

Kulcsszavak, fogalmak:

- Alkotó, kiadó, nyomda, kereskedő, befogadó
- A megjelent művek száma (félesége), példányszáma, a forgalom alakulása
- Bizományosi rendszer, pályáztatás, támogatási rendszer, kötött ár-kérdés

**1.B. Mutassa be az ismeretközlés formáit az őskorban és az ókorban! Mondja el a kommunikáció kialakulásának folyamatát! Ismertesse az ókori írásokat, írófelületeket! Mit tud az írások megfejtéséről?
Ismertesse a történettudomány legfontosabb segéttudományait!**

Kulcsszavak, fogalmak:

- Az ismeretközlés formái: barlangrajzok, idolkok
- Kommunikáció kialakulása: természetes közlésmódok: gesztikuláció, tánc, hang, beszéd, technikai közlésmódok: tárgyírás, képírás, betűírás
- Ókori írófelületek: agyagtábla, papirusz, pergamen
- Ókori írások: ékírás, hieroglif írás és fajtái, betű írás és fajtái
- Az írások megfejtői: Grotefend, Rawlison, Champollion
- Segéttudományok: paleográfia, filológia, epigráfia stb.

2.A. Mutassa be azt a szervezetet, amely az érdekvédelmet képviseli a könyv-szakmában! Milyen rendezvények, események működnek a kultúraközvetítés szolgálatában?

Kulcsszavak, fogalmak:

- A Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének feladata
- Mezőgazdasági Könyvhónap, Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál, Ünnepi Könyvhét, Gyermekkönyvhét
- Olvasásnépszerűsítő programok
- Díjak itthon és külföldön
- Képviselet a világban

2.B. Milyen szerepe volt a kódex megjelenésének a középkori Európa kultúrájában? Ismertesse a kolostori másolóműhelyek tevékenységét! Sorolja fel a kódexek díszítésének elemeit és az egyházi és világi kódexek műfajait! Ismertesse a könyvtárak, múzeumok levéltárak állagmegóvási feladatait!

Kulcsszavak, fogalmak:

- A kódex: hajtogatott pergamenre írt, megőrzendő szövegek gyűjteménye. Jól tárolható, kezelhető és másolható.
- Kolostorok: a kódex anyagának előállítás, másolandó mű beszerzése, betűtípus, szerkezet, könyvkötés elkészítése. Díszítés: bőrkötés, veretek, iniciálék, miniatúrák.
- Műfajok: Bibliák, imakönyvek, legendáriumok, krónikák, gesták, egyetemi jegyzetek
- Intézmények értékmegőrzési feladatai: külső környezetvédelem, fertőtlenítés, restaurálás

3.A. Mutassa be a könyvkészítés folyamatát a kézirat beszerzésétől a mű megjelenéséig!

Kulcsszavak, fogalmak:

- A szerzőség fogalma
- A szerkesztő feladatai, a tartalmi szerkesztés fázisai
- A műszaki szerkesztés szerepe a könyv tárgyi megformálásában
- A fordító munkája, elvárások a szakfordítóval szemben, a műfordítás jelentősége
- Az illusztrátor, az összeállító, a válogató, közreadó szerepe

3.B. Mit tud a magyar rovásírásról? Beszéljen a magyarországi latin írásbeliség kezdeteiről! Mutassa be a középkori kódexek szerepét Magyarországon! Sorolja fel a legfontosabb kódexeinket és nyelvemlékeinket!

Mi a különbség a reprint és faksimile kiadványok között?

Kulcsszavak, fogalmak:

- Rovásírás: ősi magyar szócsoporthoz tartozó jelek.: erdélyi templomok, isztambuli felirat, stb.
- Kereszténység terjedése, egyház nyelve latin, kancellária nyelve latin.
- Korai kódexeink, nyelvemlékeink: Anonymus, Kézai, Kálti Márk krónikája latin nyelven, Tihanyi Alapítólevél, a Halotti beszéd, Ómagyar Mária-siralom magyar nyelvű emlék.
- Reprint: szöveghű másolat, de nem törekszik az eredeti küllemet visszaadni
- Faksimile: hasonmás kiadás, igyekszik az eredeti küllemet visszaadni

4.A. Ismertesse a szerzői jog fogalmát! Beszéljen a szerző személyi és vagyoni jogairól!

Kulcsszavak, fogalmak:

- A magyar jogi szabályozás célja
- A személyhez fűződő jogok alanyi jogok: ilyen a nyilvánosságra hozatal joga, a mű egységének, megcsonkításának eldöntése, az álnév használatának joga
- Vagyoni jogok: a többszörözés, az átdolgozás joga, a védelmi idő fogalma
- A royalty rendszer: eladott példány valahány százaléka utáni fizetés
- A copyright jelentősége, jele

4.B. Határozza meg az európai humanista műveltség lényegét! Beszéljen az európai reneszánsz kódexekről! Említsen humanista könyvgyűjtőket és műhelyeket! Sorolja fel a reneszánsz könyv stílusjegyeit!

Említse meg a reneszánsz könyvtörténeti szakirodalom legismertebb képviselőit!

Kulcsszavak, fogalmak:

- Emberközpontúság, az ókor és az ókereszténység újrafelfedezése, tudományok, utazások, technika, perspektíva felfedezése
- Kódexek főúri luxuscikkek, nemes anyagokból, gazdagon díszítettek, világi témák
- Könyvgyűjtők: Mediciek, Sforzák, Vatikán stb.
- Másolóműhelyek: a firenzei Vespasiano, Attavante stb.
- Stílusjegyek: humanista antikva betűk, iniciálék, miniatúrák, keretdísz stb.
- Szakirodalom: Burckhardt, Burke, Batkin stb. szerzők munkái

5.A. Ismertesse a könyvesbolti árubeszerzés elméleti kérdéseit!

Kulcsszavak, fogalmak:

- A könyvesbolt helye a cégben: centralizált, decentralizált működés
- A készlet fogalma
- A választék értelmezése, a profilnak megfelelő arányok kialakítása
- Az arculat szerepe
- A készletelemzés fontossága, szerepe az értékesítésben

5.B. Milyen szerepe volt a reneszánsz kódexnek Magyarországon! Beszéljen Mátyás király és Vitéz János könyvgyűjteményeiről! Milyen volt a korvinák díszítése? Mi lett a könyvtár sorsa?

Kik a magyar reneszánsz könyvtörténeti szakirodalom legfontosabb képviselői?

Kulcsszavak, fogalmak:

- A reneszánsz kódexnek nálunk ugyanaz a szerepe, mint Itáliában: főúri luxuscikkek
- Bibliotheca Corviniana és Vitéz János kötetei: korszerű tartalom, díszes kivitel, tulajdonosi címer, olasz hatás, külön könyvtár teremben, szakrendben tárolták
- Corvinák: hollós címer, itáliai mesterek készítették, címerrajzok Budán készültek, legszebb a Philostratos kódex, sok iniciálé és miniatúra
- Könyvtár sorsa: kb. 2500 kötetből 216 maradt meg.(ajándékozás, törökök stb.)
- Szakirodalom: Berkovits Ilona, Csapodiné Gárdonyi Klára, Klaniczay Tibor

6.A. Ismertesse a könyvesbolti árubeszerzés gyakorlati kérdéseit!

Kulcsszavak, fogalmak:

- A nagykereskedőkkel és a kiadókkal való kapcsolat
- Az újdonság, az utánrendelés, a visszáru
- Beszerzési konstrukciók, előnyök, hátrányok, problémák
- A szerződések szempontjai
- Kapcsolat a partnerekkel, kommunikációs technikák

6.B. Mutassa be a könyvnyomtatás feltalálásának egyes állomásait! Mi volt Gutenberg találmányának lényege? Határozza meg az ősnyomtatvány (incunabulum) fogalmát! Mi jellemzi az ősnyomtatványokat? Soroljon fel egypár híres nyomdaműhelyt! Ismertesse a legfontosabb ősnyomtatvány bibliográfiákat!

Kulcsszavak, fogalmak:

- Előzmények: táblanyomatok (blockbuchok), Gutenberg kísérletei stb.
- Gutenberg találmánya: szedés-nyomás, csavaros sajtóprés
- ősnyomtatványok: 1455 – 1500. december 31. Európában, szedésnyomással megjelent kiadványok. Jellemzői: kódexekre hasonlítanak
- Műhelyek: Gutenberg, Koberger, Manutius család, Frobenius stb.
- ősnyomtatvány bibliográfiák, Hain, G. W. stb

7.A. Milyen értékesítési módszereket alkalmaz a könyvkereskedelem?

Kulcsszavak, fogalmak:

- Hálózati és egyedi könyvesboltok, a szortiment és a szakkönyvesboltok megváltozott szerepe
- Vásárok, rendezvények, akciók, kedvezmények hatása a forgalomra
- E-kereskedelem, hatása a szakmára

7.B. Beszéljen a magyarországi nyomdászat kezdeteiről és Hess Andrásról! Mit tud a magyarországi ősnymtatványokról! Mi a hungarika anyag meghatározása? Milyen jogszabályok védik a hungarika anyagot? Előfordulnak-e ősnymtatványok, vagy ősnymtatvány lapok az antikváriumokban? Mi a teendő velük?

Kulcsszavak, fogalmak:

- 1473-ban Hess András budai kiadványa és még 3 hazai nyomtatvány ismertetése
- Hungarika anyag: magyar és magyar vonatkozású nyomtatványok
- Az Országos Széchényi Könyvtár szerepe, a külföldre vitel jogszabályai
- Ritkán kerülnek komplett ősnymtatványok elő, teendő: Nemzetközi aukciós katalógusok használata, külföldi árverések keresése az interneten, OSZK-ba bejelentés

**8.A. Melyek azok a tényezők, amik befolyásolják a vevők bolti magatartását?
Ismertesse az eladói alkalmasság szakmai és emberi követelményeit!**

Kulcsszavak, fogalmak:

- Pszichológiai ismeretek alkalmazása az eladás folyamatában, személyiségtípusok, Hippokratész és Jung tipológiája
- A vevők típusai, motivációjuk a vásárlásra
- Az eladó karaktere, főbb tulajdonságai, kommunikációs képessége
- Szakmai ismeretek: könyvszakmai ismeretek, kereskedelmi ismeretek

8.B. Mit tud az európai reformáció és ellenreformáció nyomdászatáról? Hogyan változott a könyv külleme és belső tartalma? Említsen híres nyomdaműhelyeket a 16. századi Európában!

Említsen faksimile kiadványokat, amelyek a 15-16. században megjelent kiadványokról készültek!

Kulcsszavak, fogalmak:

- Protestáns és katolikus nyomdák küzdelmei, cenzúra, anyanyelvűség, hitvitázó irodalom, bibliafordítások pl. Luther
- Kisebb és könnyebb könyv, rongypapír, barokkos címlap, lapszámozás, impresszum, fametszet, rézmetszet alkalmazása (Dürer, Holbein, Cranach stb).
- Műhelyek: Manutius család, Plantin, Elzevir, Blaeu stb.
- Faksimilék: Gutenberg 42 soros Biblia, Koberger: Schedel krónikája stb.

9.A. Melyek azok a módszerek és eszközök, amelyek befolyásolják a könyvpiacot?

Kulcsszavak, fogalmak:

- A marketing fogalma
- A piac fogalma: szükséglet, igény, kereslet
- A reklám fogalma, eszközei a könyves szakmában
- Public relation (PR)

9.B. Beszéljen a magyar reformáció és ellenreformáció nyomdászatáról! Mi a jelentősége az Erdélyben kibontakozó nyomdászatnak? Milyen bibliafordításokat ismer? Említsen faksimile kiadványokat, amelyek a 16-17. századi magyar kiadványokról készültek!

Kulcsszavak, fogalmak:

- Külföldön megjelent magyar nyelvű kiadványok, cenzúra, vallásüldözés, hitviták
- Erdélyi nyomdák: Honterus, Heltai stb., vallásszabadság, anyanyelvűség
- A királyi Magyarországon működő nyomdák: Sylveszter, Huszár Gál, Bornemisza
- Bibliafordítások: Vizsolyi Biblia, a Káldy-féle katolikus Biblia, mecenatúra
- Magyar faksimile kiadványok: Vizsolyi Biblia, Heltai és Bornemisza kiadványai stb.

10.A. Mit nevezünk dokumentumnak? Rendszerezze szakmai szempontok szerint a különféle típusokat! Értelmezze a könyv fogalmát!

Kulcsszavak, fogalmak:

- Az ember szellemi tevékenységét rögzíti
- Az ismeretanyag rögzítése szerint:
 - a hangzó dokumentumok
 - a képi dokumentumok
 - az írásos dokumentumok
- A könyv tartalmi és formai megközelítése: 48 oldalnál több, nem időszakos, befejezett stb.

10.B. Ismertesse Szenczi Kertész Ábrahám és Misztótfalusi Kis Miklós nyomdászok tevékenységét! Mit tud a nagyszombati jezsuita nyomda és egyetem működéséről?

Milyen módszerekkel lehet feltárni a 16-17. századi címlapnélküli kiadványokat?

Kulcsszavak, fogalmak:

- Szenczi: Nagyvárad, Biblia, Misztótfalusi: Kolozsvár, Amszterdam, Aranyos Biblia
- Katolikus: nagyszombati jezsuita nyomda és kiadványai, állami támogatás, egyetem alapítás, Pázmány
- Kutatás: a papír alapján (vízjel), betűtípus, betűméret, tipográfia, ívhajtogatás és formátum alapján

11.A. Csoportosítsa és jellemezze az írásos dokumentumokat!

Kulcsszavak, fogalmak:

- Az időszakos dokumentumok: a megjelenés gyakorisága szerint
jellemzői: terjedelem, cím, adatközlés
- Nem időszakos dokumentumok: könyvek, aprónyomtatványok, kisnyomtatványok típusai
- Kiadványműfajok
 - művészeti élményt közvetítő dokumentumok (fiction, non-fiction)
 - ismeretközlő: ténybeli ismeretek átadása

11.B Beszéljen a felvilágosodás korának nyomdai változásairól: munkafolyamatok szétválása, új találmányok, szabványosítás! Mit tud a preraffaelita mozgalomról? Milyen híres 18. századi könyvműhelyeket ismer? Ismertesse a könyvillusztrálás különböző technikáit!

Kulcsszavak, fogalmak:

- Írni-olvasni tudás, könyvigény növekedése: gyorsan, olcsón, nagy példányszámban
- A betűöntés, szedés, nyomtatás, könyvkötés szétválása, Didot-féle pontrendszer
- Találmányok: betűöntő és szedő gépek, fémsajtó, sztereotípiá, gyorsajtó, rotációs gép
- Preraffaeliták: kézműves könyvek gépi úton: W. Morris, Ruskin stb.
- Könyvműhelyek. Bodoni, Didot, Baskerville, Breitkopf stb.
- Technikák: magasnyomás, mélynyomás, síknyomás, Gravelot, Hogarth metszetei

12.A. Ismertesse a dokumentumok feldolgozásának folyamatából a könyvek leírását szabályozó programokat!

Kulcsszavak, fogalmak:

- A bibliográfiai leírás nemzetközi rendszere: ISBD/M a könyvek leírása
- A leírás adatai: a hét adatszoport és adatelemei
- A könyvek leírásának alkalmazása a könyvkereskedelemben

12.B. Jellemezze a magyarországi nyomdászat helyzetét a törökök kiűzése után. Milyen fontos korabeli periodikumokat ismer? Soroljon fel jelentős nyomdákat! Beszéljen a nyomtatott dokumentumok restaurálási elveiről!

Kulcsszavak, fogalmak:

- Az 1711-es dátum jelentősége a magyar könyvészetben: tartós békeidő!
- Német nyomdászok és könyvkereskedők betelepítése, privilégiumok
- Cenzúra, a könyvkiadással és könyvkereskedelemmel kapcsolatos rendeletek
- Periodikumok: Mercurius Veridicus, Magyar Hírmondó stb.
- Könyvkiadók: Landerer és a Trattner család betelepülése és virágzása, nagyszombati jezsuita nyomda és áttelepítése Budára
- Restaurálás: a mű eredeti állapotának visszaállítása, reverzibilitás elve, stb.

13.A. Ismertesse a dokumentumok feldolgozásának folyamatából a könyvek tartalmi feltárását szabályozó rendszert!

Kulcsszavak, fogalmak:

- Az osztályozás jelentősége a könyvek tartalmi megismerésében
- Egyetemes Tizedes Osztályozás: ETO, főcsoportok, osztályok
- A könyvek tartalmi feltárása a könyvkereskedelemben

13.B. Jellemezze a magyar könyvkiadást a reformkortól a kiegyezésig. Soroljon fel nemesi és főúri könyvgyűjtőket. Milyen technikai változások történtek a magyar nyomdászatban a 18. században? Soroljon fel új nyomdákat!

Hogyan lehet egy művet visszakeresni a bibliográfiákban? Mi az a kollacionálás?

Kulcsszavak, fogalmak:

- Harc a magyar nyelvért, nyelvújítás, a forradalom és szabadságharc nyomdái, cenzúra, anonim kiadványok, technikai újítások: litográfia, acélmetszet, facsiszolat papír stb.
- Nemesi és főúri könyvtárak: Ráday könyvtár, Széchényi Ferenc gyűjteménye stb.
- A Landerer, a Trattner, az Egyetemi nyomda és Kozma Vazul nyomdájának sorsa
- Új nyomdák: Ráth Mór, Emich Gusztáv nyomdája, és a Szent István Társulat stb.
- A bibliográfiák mutatói szerinti visszakeresések, kollacionálás: a dokumentum adatainak beazonosítása

14.A. Ismertesse a könyvek apparátusát! Mi a szerepük a tájékoztatásban?

Kulcsszavak, fogalmak:

- Tartalomjegyzék
- Mutatók
- Előszó, utószó, bevezetés
- Jegyzetek
- Irodalomjegyzék
- Jegyzékek
- Függelék

14.B. Mit nevezünk a könyvnyomtatás „nagyipari” korszakának Európában? Milyen technikai újítások születtek? Mit jelent a szerzői jog? Hogyan hatott a szecesszió a könyvművészetre?

Mi az exlibris?

Kulcsszavak, fogalmak:

- Kereslet növekedése, az előállítási költség csökkentése, gyorsan, olcsón, nagy példányszámban elv fontossága, minőségi romlás, trösztök, RT-k létrejötte
- Újítások: szedőgépek (monotype, linotype), ofszetnyomás, facsiszolat papír, félbőr, félvászon, és papírkötésű könyvek, fényképezés feltalálása (Daguerre)
- Utánnomás, copyright, nemzetközi egyezmények, a reklám szerepe, újságkiadás
- A könyvillusztráció új lehetőségei: a litográfia és a szecesszió, Gustav Doré
- Az exlibris fajtái, kisgrafika, technikája, értéknövelő jelentősége

15.A. Ismertesse a bibliográfia fogalmát! Melyek a rendszerzésük szempontjai? Melyik a legismertebb típusa?

Kulcsszavak, fogalmak:

- A bibliográfiák rendszerezése:
 - tartalom és gyűjtőkör
 - földrajzi és időbeni szempontok
 - elrendezés
- Nemzeti Bibliográfia

15.B Hogyan jött létre a magyar könyvkiadás „nagyiparivá” válása a kiegyezés után? Soroljon fel nagy kiadói RT-eket és könyvszakmai szervezeteket! Miért szerveztek könyvnapokat? Jellemezze a kor hazai és a határainkon túli könyvművészeti törekvéseit!

Milyen mai marketing és reklám lehetőségeket ismer az antikváriumok munkájában?

Kulcsszavak, fogalmak:

- Kiadók, nyomdák, könyvkereskedések, ipari tőke és bankok RT-be tömörülése
- Nagy RT-k: Athenaeum, Franklin, Révai, Pallas, Singer és Wolfner, ügynök hálózat
- Kis cégek: Egyetemi nyomda, Cserépfalvi kiadó, Püski kiadó, Nyugat kiadó
- Szervezetek: Csak Szorosán, MKKOE, Magyar Bibliofil Társaság
- Könyvnapok: a magyar irodalom napja, Supka Géza szerepe
- Könyvművészet: bibliofil könyv, egyedi eljárások: Kner, Tevan, Amicus, Grill stb.
- Határon túli kiadó: Erdélyi Szépmíves Céh, Kós Károly
- Antikvár marketing: szakkatalógusok, kiállítások, árverések, internetes lehetőségek

16.A. Mutassa be és tisztázza az enciklopédia és lexikon fogalmát! Fogalmazza meg mai jelentőségüket, említsen két híres magyar és két ismert külföldi példát!

Kulcsszavak, fogalmak:

- Enciklopédia = ismerettár, az emberi tudást rendszerbe foglalja
- Lexikon: betűrendes ismerettár
- Jelentőségük: leglényegesebb, legközérdekűbb, legidőszerűbb ismeretek összegzése
- Magyar példa: Pallas Nagy Lexikon , Magyar Nagylexikon
- Külföldi példa: Britannica Enciklopedia, Brockhaus Lexikon

16.B. Mutassa be a könyv- és lapkiadást Európában a 20. században!

Beszéljen a kor művészi törekvéseiről! Említsen nagy nemzetközi könyvkiállításokat!

Melyek a legfontosabb értéknövelő tényezők az antikvár könyveknél?

Kulcsszavak, fogalmak:

- A könyv-, lapkiadás, könyvkereskedelem, banktőke, ipari tőke összefonódása
- Árcsökkenés, példányszámnövelés: füzetes kiadványok, ponyva formátum, zsebkönyvek, sorozatok, ragasztókötés
- Könyvművészet: Jugend, Pan és a Die Insel folyóiratok, az Insel kiadó sorozata
- Értékes antikvár könyvek: első kiadások, exlibrisek, unicus kiadványok, dedikált példányok, bibliofil kötetek, megsemmisített művek maradék példányai stb.

17.A. Mutassa be az életrajzi lexikonokat, adattárakat! Említsen híres régi és ma használatos példákat!

Kulcsszavak, fogalmak:

- Műfaji sajátosságok: életrajz + munkásságra vonatkozó irodalom
- Czvittinger Dávid, Bod Péter, Szinnyi József, Gulyás Pál művei
- Magyar Életrajzi Lexikon
- Új Magyar Életrajzi Lexikon
- Ki kicsoda?
- Magyar és Nemzetközi Ki Kicsoda?
- Álnév lexikonok: Gulyás Pál és Sz. Debreceni Kornélia művei

17.B. Milyen találmányok forradalmasították a nyomtatást a 21. században Európában? Mit tud a fényszedésről és a számítógépes szövegszerkesztésről? Mit jelent a Gutenberg galaxis vége és a digitalizált könyv megjelenése? Hogyan lehet ma egy antikváriumot nyitni Magyarországon?

Kulcsszavak, fogalmak:

- Az ofszet nyomás továbbfejlesztése, az ólom nélküli szövegszedés
- A fényszedés feltalálása, lézervezérlésű fényszedő gépek működése
- Számítógépes szövegszerkesztés lehetőségei a nyomtatásban
- Az e-könyvek megjelenése, terjedése, előnyei, hátrányai
- Antikvárium nyitása: helyiség, engedélyek, törzsanyag, személyzet

18.A. Beszéljen a katalógusokról! Milyen fajtáit, típusait, alkalmazási területeit ismeri?

Kulcsszavak, fogalmak:

- A könyvek leírásának keresésére felépített rendszer
- Fajtái: tárgyi katalógusok, leíró katalógusok
- Típusai: betűrendes katalógus, szakkatalógus, tárgyszókatalógus
- Kiegészítő katalógusok
- Alkalmazási területeik a könyvkereskedelemben: pl. Új Könyvek

18.B. Milyen háborús károk érték a könyvszakmát Magyarországon? Hogyan indult újra a könyvkiadás 1945 után? Hogyan ment végbe az államosítás? Mit jelentett a „Tiltott könyvek jegyzéke”?

Hogyan történik egy antikvár könyvaukcio megszervezése, és az aukciós katalógus készítése?

Kulcsszavak, fogalmak:

- A háború alatt megsemmisült kiadók (pl. Franklin), lefoglalt kiadók (pl. Pallas)
- Az MKP első kiadója Szegeden a Szikra. Új kiadók: Tankönyv-, Szépirodalmi, Móra stb.
- „A fasiszta, szovjetellenes, antidemokratikus sajtótermékek jegyzéke” alapján könyv-megsemmisítés
- 1948-1949 az összes kiadó államosítása
- 1948 Országos Könyvhivatal, 1953 Kiadói Tanács, 1954 Kiadói Főigazgatóság létrejött
- A kiadók, nyomdák és könyvkereskedések szétválasztása
- 1952-ben az összes könyvesbolt államosítása
- Az MKKOE érdekvédelmi szervezet megszüntetése
- Könyvaukciók: anyaggyűjtés, bizományosi anyag, terem bérlés, katalóguskészítés, megtekintési nap, árverés

19.A. Melyek a könyv részei, milyen a könyv belső elrendezése?

Kulcsszavak, fogalmak:

- Főszöveg
- Főszöveget megelőző járulékos részek (pl. előszó, tartalomjegyzék)
- Főszöveget követő járulékos részek (pl. utószó, mutatók, függelék)
- Címnegyed, részei: szennycímoldal, sorozatcím oldal, címoldal, copyright oldal
- A címnegyed adatai

19.B Hogyan ment végbe a „szocialista átalakítás” a könyvszakmában, Magyarországon? Milyen lett a könyvszakma szervezete? Hogyan kalkulálták a könyv árát? Hogyan állapították meg az antikváriumi árrést régen, és hogyan ma?

Kulcsszavak, fogalmak:

- Új szervezet: Állami Könyvterjesztő Vállalat (ÁKV) létrehozása, állami szakboltok és antikváriumok nyitása, vidéki könyvterjesztés: Művelt Nép Könyvkereskedelmi Vállalat (MNK) Nagykereskedelmi egységek és a Könyvtárellátó létrehozása
- Kiadók: 1954-től szakosított könyvkiadás, szakminisztériumi felügyelettel
- 1969: az MKKE megalakulása (érdekvédelem)
- A könyvek ára: nincs önköltség, árképzés a tartalom szerint
- Árrés az antikváriumokban: szocializmusban: 30%, ma: megegyezés szerint

20.A. Mi az ISBN? Mi az ISSN? Mely intézmény gondozza a két rendszert?

Kulcsszavak, fogalmak:

- ISBN: könyvek nemzetközi azonosítószáma, 13 számjegyű, értelmezhető
- ISSN: időszaki kiadványok nemzetközi azonosítószáma, 8 számjegyű, sorszámjellegű
- Nemzetközi ISBN Iroda, Nemzeti ISBN Iroda: Országos Széchényi Könyvtár Magyar ISBN Iroda

20.B. Milyen változások mentek végbe a könyvszakmában a rendszerváltás után?

Soroljon fel mai könyvkiadókat, könyvkereskedéseket és hálózatokat!

Mi tartozik a „nem könyv jellegű” kiadványok közé az antikváriumokban?

Kulcsszavak, fogalmak:

- Változások: sajtószabadság, szabad vállalkozás, nincs cenzúra, szabad piac
- A könyvek ára előállítási költség alapján, pályázatok, a tankönyvkiadás, a lektúr előretörése, minőségromlás, az e-könyvek megjelenése
- Kiadók: Kossuth, Ulpius-ház, Európa, Corvina, Jaffa, Cartaphilus stb
- Könyvkereskedések: Libri, Líra Lant, Alexandra, Írók Boltja stb.
- „Nem könyv jellegű” kiadványok: képeslapok, számlák, kötvények stb.

